تاک

رشد مغز و یادگیری در اوان کودکی

فریبرز محمدی‌فارسانی*

● با اینکه اندیشمندان از دیرباز درباره رشد فوق‌العاده مغز در اوان کودکی اطلاعاتی داشتند، پیشرفت‌های اخیر در «علم عصب‌شناسی» به رشد و قوام این اطلاعات و ایجاد فهمی جدید در زمینه رشد مغز در کودکی کمک قابل‌توجهی کرده است. کودکان از همان لحظه تولد برای یادگیری آماده‌اند. آنان ۸۵ درصد از ذهن، شخصیت و مهارت‌های خود را در پنج سال اول زندگی پرورش می‌دهند. ماه‌ها و سال‌های اول زندگی مرحله و زیربنایی برای رشد تمام عمر است. به دلیل اهمیت رشد مغز در اوان کودکی، آنچه در این سال‌ها به‌لحاظ تربیتی انجام می‌شود، بسیار مهم است. مغز انسان از تولد تا پنج‌سالگی سریع‌ترین رشد را در همه دوره‌های حیات انسان دارد. تجارب یک فرد بر انواع و مقدار ارتباطات بین سلول‌های مغزی او اثر می‌گذارد. ارتباطات بین‌سلولی از تولد تا سه‌سالگی تشکیل می‌شوند و طبق قانونِ «استفاده یا عدم استفاده» تقویت یا ضعیف می‌شوند. بنابراین مهیاکردن تجارب مثبت در این سال‌ها اقدامی حیاتی است. برای اینکه مغز کودکان برای یادگیری، حداکثر رشد را داشته باشد، ارائه تجارب مثبت و مکرر الزامی است. اگر ارتباطات بین سلول‌های مغزی به‌طور مکرر مورد استفاده قرار گیرند، قوی‌تر و کاراتر می‌شوند. مثلا شعرخواندن هرروزه کودک به قوی‌ترشدن ارتباطات اساسی کمک می‌کند. همچنین زمانی که کودک فرصت‌های روزانه‌ای برای تقویت مهارت‌های ماهیچه‌ای بزرگ و کوچک، رشد مهارت‌های اجتماعی و تعامل مستقیم با محیط دارد، ارتباطات بین سلول‌های مغز قویتر و باثبات‌تر می‌شود. استفاده از زبان در همه این فعالیت‌ها ضروری است؛ چراکه قرارگرفتن کودک در معرض یک زبان غنی و مناسب، به کودک کمک و مبنایی برای استفاده و فهم کلمات و افزایش احتمال خواندن موفق جملات در سنین بعد فراهم می‌کند. محققان نشان داده‌اند که غنای تعاملات کلامی کودک تاثیر زیادی بر واژه‌شناسی و خواندن آنان در دبستان دارد. مغز انسان از حداقل پیچیدگی به حداکثر پیچیدگی رشد می‌کند. برای رشد مناطق پیچیده‌تر مغز، کودکان باید بتوانند چیزها را خودشان تجربه کنند و حس موفقیت را با انجام مستقل وظایف به دست آورند. برای حمایت از این رشد، بزرگ‌سالان باید به کودکان فرصت‌هایی دهند که چیزها را دوباره و دوباره تجربه کنند. خلق چنین تجاربی، نیازمند محیطی ایمن، منظم و باثبات است. محیط‌هایی که هرج‌ومرج و بی‌نظمی و استرس زیادی دارند، بر رشد مغز تاثیرات منفی مستقیم دارند چراکه یک کودک از تجارب منفعلانه یاد نمی‌گیرد، بلکه از نتایج اعمالی که خود آغاز کرده فرا می‌گیرد و در محیط‌های بی‌نظم و ناایمن، نتایج اعمال کودک لزوما نتایج واقعی اعمال او نیستند. در یک محیط مناسب، کودکان دانش جدید را در محیطی آرام امتحان و سپس آن را با دانش موجود مرتبط می‌کنند و در قالب اطلاعات جدید ذخیره می‌کنند. در حین این تجارب، کودکان به اشخاصی در دسترس نیاز دارند که آنان را در هنگام دست‌ورزی و تجربه چیزهای جدید حمایت و ترغیب کنند؛ این همان نقش تسهیل‌گری و هدایت‌گری بزرگ‌سالان (خانواده، مربیان) است.

*پژوهشگر مؤسسه مطالعات کودکی مدرس

استیضاح‌های منفعت‌طلبانه، مجلس را از چشم فرهنگیان انداخته است

دغدغه فرهنگیان ابزار سیاسی‌ها

در ادامه چالش‌های پیش‌روی دولت دوازدهم با مجلس شورای اسلامی، نوبت به استیضاح وزیر آموزش‌وپرورش در آستانه بازگشایی مدارس رسیده است. بطحایی سومین وزیر بعد از ربیعی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کرباسیان، وزیر اقتصاد در کابینه روحانی است که روز سه‌شنبه ۱۳ شهریور در مجلس شورای اسلامی استیضاح می‌شود. در میان سؤالات مطرح‌شده از سوی نمایندگان مجلس، ردی از ارجاع به ماده مشخصی از قانون وجود ندارد و این سبک و سیاق سال‌هاست که در استیضاح سایر وزیران آموزش‌وپرورش دیده شده است. همین مهم این گمان را متبادر می‌کند که شاید باز هم پای منفعت‌طلبی در میان باشد و بازهم آموزش‌وپرورش قرار است بازیچه یک عزل و نصب جدید در نهاد زیرمجموعه یا حتی شهرستان دورافتاده‌ای باشد.

در ۱۶ سؤال مطرح‌شده از بطحایی که به ۱۳ سؤال کاهش پیدا کرد، مواردی همچون عدم اجرای سند تحول، علل کاهش اعتبارات آموزش‌وپرورش، کاهش اعتبارات نوسازی و بازسازی مدارس، تضعیف دانشگاه فرهنگیان به دلیل ورود به تبلیغات انتخاباتی، عدم پایبندی به برنامه‌های ارائه‌شده در روز رأی اعتماد، بی‌توجهی به زبان محلی، عدم پذیرش مسئولیت در مورد حوادث برخی مدارس و سوءمدیریت در برخی مدارس مطرح شده است. از سؤالات تکراری همچون عدم اجرای سند تحول که مدت‌هاست از وزیران استیضاح‌شده قبلی وزارتخانه نیز پرسش شده بگذریم، طرح موضوعاتی مانند کاهش اعتبارات آموزش‌وپرورش که چندی پیش در بودجه سال جاری به تأیید همین نمایندگان رسیده است، جای شگفتی دارد! درباره پایبندنبودن به برنامه ارائه‌شده از سوی بطحایی به مجلس شورای اسلامی به هیچ مورد و بندی اشاره نشده چون در زمان رأی اعتماد یک برنامه کلی و مبهم به مجلس ارائه شده و آن زمان باید نقد می‌شد که این‌گونه نشد. اما حال‌وهوای فرهنگیان در این روزهای نزدیک به استیضاح وزیرشان به گونه دیگری است. درحالی‌که سال‌هاست در دولت‌های مختلفی که آمدند و رفتند، رنگ‌وبوی امید به بهبود معیشت و جایگاه اجتماعی از میان فرهنگیان رخت بربسته، اعتماد به نمایندگان مجلس نیز به‌شدت کاهش پیدا کرده است. هر زمان بحث استیضاح وزیر آموزش‌وپرورشی مطرح می‌شود، زمزمه مطالبه‌گری شخصی و منفعت‌طلبی فردی یک نماینده از وزیر مربوطه در جمع‌ها و دورهمی‌های حقیقی و مجازی فرهنگیان به گوش می‌رسد.

ماندن یا رفتن بطحایی

محمدتقی سبزواری
عضو سازمان معلمان ایران

بالاخره نمایندگان امضاکننده استیضاح وزیر آموزش‌وپرورش در جلسه مشترک وزیر با کمیسیون آموزش و تحقیقات قانع نشدند و این کمیسیون، نامه استیضاح را به هیئت‌رئیسه مجلس فرستاد. در اینکه تعدادی از نمایندگان امضای خود را پس گرفتند، صحبتی نیست. هرچند پس‌گرفتن امضاها درحالی‌که جماعتی از نمایندگان عزم جدی برای استیضاح دارند، بدیمن است و به نظر می‌رسد نتیجه استیضاح مطلوب نظر امضاکنندگان واقع نشود، وزیر آموزش‌وپرورش در تمامی ادوار برگ برنده بسیار خوبی برای عرض اندام نمایندگان است. نمایندگان در مجلس سعی می‌کنند با استیضاح وزیر و طرح بندها و ایرادهای کلی و ساختاری، خود را حامی قشر عظیمی از جامعه معرفی کنند. هنوز تا موسم انتخابات خیلی وقت داریم. با حذف این وزیر، امکان استیضاح وزیر بعدی خیلی کم می‌شود و برای بهره‌برداری تبلیغاتی در آستانه انتخابات سال ۹۸، این استیضاح هیچ کمکی نمی‌کند. پس صلاح را در آن می‌بینند تا این برگ برنده را برای یک‌سال دیگر در دست نگه دارند.

نتیجه روز استیضاح از دو حال خارج نیست:

۱- استیضاح رأی می‌آورد و بطحایی می‌رود. گرچه متأسفانه بودن یا نبودن وزیر در فصل بازگشایی مدارس و فصل بودجه یا موسم برگزاری امتحانات فرقی نمی‌کند، ولی مسئله این است که لابی استیضاح‌کنندگان تا چه حد قوی است! آیا آنها می‌توانند رئیس‌جمهور را راضی به معرفی یک چهره آزمون‌پس‌داده و موفق کنند؟ چه کسی را معرفی می‌کنند که بتواند یک قدم به جلو بردارد؟

۲- استیضاح رأی نمی‌آورد و بطحایی می‌ماند. بطحایی در یک سال گذشته برای ادای دین به نمایندگان مجلس به‌شدت برای تصمیم‌گیری با مشکل مواجه بوده است. در این مدت در عزل و نصب‌ها به‌شدت تابع نظر دیگران بوده و تمامی توجهش به لابی نمایندگان بوده است. او نشان داده که برنامه‌ای برای دوران وزارت ندارد و ایام به روزمرگی می‌گذرد. گرچه بعضی رفتارها مانند حذف مدارس نمونه دولتی متوسطه اول می‌تواند زمینه‌ساز حذف مدارس خاص باشد، با کسب رأی اعتماد، قوت قلب می‌گیرد و از حالت نداشتن اعتمادبه‌نفس خارج می‌شود و ممکن است مانند گذشته، کمتر به موضوع آموزش‌وپرورش توجه کند و سعی کند بیشتر وقت خود را به لابی با نمایندگان بگذراند. نباید فراموش کنیم که برنامه‌های خوب و قابل اجرائی در گذشته به‌دست وزرای قبلی تهیه و تدوین شده است. شاید بهتر باشد کمیسیون آموزش و تحقیقات سعی کند با انصراف نمایندگان و تعیین ضرب‌الاجل، وزیر را ملزم به اجرای چند برنامه مطالعه‌شده از سوی وزرای پیشین بکند.

چه کسی نمایندگان مجلس را استیضاح می‌کند؟

بهرام احمدی‌چلیچه‌ای*

واقعا حق وزیر آموزش‌وپرورش استیضاح است؟ پس چه کسی باید نمایندگان را استیضاح کند؟ چرا آموزش‌وپرورش می‌لنگد!؟ استیضاح بطحایی در واقع استیضاح خود مجلس خواهد بود و دقیقا از همین‌روست که معلمان نه به این استیضاح دل‌خوش کرده‌اند و نه امید بسته‌اند زیرا اگر به گذشته آموزش‌وپرورش بنگریم، در همه ادوار مجلس همین‌گونه بوده و خواهد بود. اکنون بهارستان‌نشینان که خود از فرق سر تا ناخن پا مدیون آموزش‌وپرورش هستند، در یک حرکت نمادین سیاسی قصد دارند با استیضاح وزیر آموزش‌وپرورش دست پیش گرفته که پس نیفتند. به‌راستی نمایندگان اگر صادق هستند، باید در فصل بودجه‌ریزی سال ۹۷ برای آموزش‌وپرورش گریبان چاک می‌کردند. در اصل به‌جای آقای بطحایی این خود نمایندگان هستند که باید استیضاح شوند و به سؤالات معلمان پاسخ دهند. آنان باید پاسخ دهند: چه از جانِ آموزش‌وپرورش می‌خواهند؟ چرا در مقابل بودجه‌های آموزش‌وپرورش و سرانه‌های مدارس سکوت می‌کنند؟ نتایج تحقیق‌وتفحص آنها از صندوق ذخیره و... چه شده است؟ نمایندگان باید پاسخ‌گو باشند چرا آموزش‌وپرورش را با چنگ و دندان تبدیل به اولویت اول یا دوم دولت نکرده و نمی‌کنند؟

یکی از نمایندگان در مجلس بعد از برکناری وزیر اقتصاد اعلام کرد: «با توجه به عملکرد نادرست رئیس دولت و تیم همراهش در یک سال گذشته و حال‌وهوای فعلی مجلس هر وزیری گذرش به مجلس بیفتد قطعا استیضاحش رأی می‌آورد و توصیه می‌کنم وزیران محترم ترتیبی اتخاذ کنند تا گذرشان به مجلس نیفتد چون اگر چنین شود آن شود که برای آن دو وزیر دیگر شد!» نمی‌دانیم این سخن تهدید بوده یا هشدار! ولی حالا از بدشانسی قرعه فال به نام سیدمحمد بطحایی، وزیر آموزش‌وپرورش، افتاده که در دعوای دولت و مجلس استیضاح شود. آیا پیش‌بینی آن نماینده محترم مجلس درست از آب درمی‌آید؟

برخی از ۱۶ محور مطرح‌شده در نامه استیضاح، همان حرف‌های تکراری و کلیشه‌ای است که در استیضاح وزیران قبلی هم دیده شده بود. اما مهم‌ترین مسئله نمایندگان، عزل و نصب مدیران آموزش‌وپرورش در حوزه انتخابیه آنهاست. بطحایی طبعی آرام و سازگار و متین و منطقی دارد، مشکل این است که خواسته‌های نمایندگان یک استان و نهادهای ذی‌ربط با هم تقاطع دارد و وزیر در تعیین مدیرکل فلان استان گاهی نمی‌تواند خواسته‌های متفاوت و گاه متضاد مجموعه نمایندگان، استانداران، احزاب و برخی نهادهای دیگر را یک‌کاسه کند. هر مدیرکلی را انتخاب کند چندنفری ناراضی می‌شوند. این درد فقط درد بطحایی نیست، بلکه درد مشترک وزیران پیشین در آموزش‌وپرورش در دهه‌های اخیر بوده و خواهد بود. اجرای سند تحول هم چماقی شده برای کوبیدن بر سر هر وزیری. سند تحول آموزش‌وپرورش برخلاف متون قانونی، متنی آشفته و آرمان‌گرایانه است. آشفتگی در سند به حدی است که اگر بطحایی بگوید سند را اجرا کرده و مخالفان او هم بگویند سند را اجرا نکرده است، هر دو طرف درست گفته‌اند. معلمان مانند سایر اقشار جامعه از نظر معیشتی بابت سقوط ارزش پول ملی ضربه‌ای شدید خورده‌اند که آثار آن با گذشت زمان نمایان‌تر می‌شود. افزایش حقوق به روش مرسوم مثل اجرای طرح رتبه‌بندی اصلا نمی‌تواند این ضایعه را جبران کند. ارزش واقعی حقوق معلمان به یک‌سوم دی‌ماه ۹۶ سقوط کرده است. اما این تازه اول ماجراست. مجلسی‌ها بهتر از همه از وضع درآمدها و هزینه‌های دولت خبر دارند. همین مجلس هفت ماه پیش بودجه سال ۹۷ آموزش‌وپرورش را با ۱۲ درصد افزایش حقوق‌ها تصویب کرده است. صداقت نمایندگانی که شعار رفاهی می‌دهند، مورد تردید است. برای افزایش بودجه آموزش‌وپرورش و رفاه معلمان باید از بودجه جاهای دیگر کم و به آموزش‌وپرورش اضافه کرد. نمایندگان چرا در تصویب بودجه ۹۷ این کار را نکردند؟ شاید همه ما با این وضعیتی که با حضور وزیر محترم به روز آموزش‌وپرورش آمده انتقاد داریم و جناب بطحایی می‌توانست کارهایی بکند ولی نکرده و دلش را به الگوریتم‌های نیروهای هرچند علمی و تخصصی خوش کرده که جنس‌شان جنس معلمی نیست و از جنس برنامه‌وبودجه است که فقط پول و اعتبار را در مقابل کالا، یعنی نقدینگی در مقابل تولید و هزینه‌کرد را صرفا در مقابل وجه می‌بینند نه هزینه و اعتبارات در مقابل انسان‌سازی و درد آموزش‌وپرورش را هرگز نخواهند فهمید، ولی ما معلمان با دلایل استیضاح‌کنندگان همراه نخواهیم شد و به نظر معلمان، هدف این استیضاح خدمت به آموزش‌وپرورش و احترام به حقوق معلمان نیست. استیضاح وزیر آموزش‌وپرورش نوعی فرافکنی و اضافه‌کردن زخمی بر زخم‌های کهنه آموزش‌وپرورش است.

*رئیس اداره سنجش اداره کل آموزش‌وپرورش استان چهارمحال‌وبختیاری

نگاه

منافع شخصی پشت پرده محورهای استیضاح

بصیر کوشکی
معلم

● اهمیت آموزش‌وپرورش نیاز به توضیح ندارد. آنچه به توضیح و تحلیل نیاز دارد گره‌زدن منافع شخصی با مصالح و منافع عمومی آموزش‌وپرورش است. اگر نگاهی گذرا به دوره‌های تاریخی ایران داشته باشیم، اهمیت و اولویت فرهنگ بر سیاست قابل تأمل است، هر زمان سیاست رنگ‌وبوی فرهنگی داشته است یا هر زمان وجهه فرهنگی سیاست‌مداران و حاکمان پررنگ بوده، پیامد آن، پیشرفت و شکوفایی فرهنگ بوده است و در دوره‌هایی که سیاست رنگ‌وبوی فرهنگی نداشته و سیاست‌زدگی، سیاست فرهنگی بوده، راه‌ها به ترکستان رفته است. اما امروز که بحث استیضاح وزیر آموزش‌وپرورش مطرح است، با اینکه سؤال از وزیر و استیضاح او حق وکلای مردم در مجلس شورای اسلامی است، وکلای مردم در مجلس شورای اسلامی باید نشان دهند که به‌دنبال پیشبرد منافع شخصی و حزبی خود نیستند. جای سؤال است که چرا برخی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی فقط در برهه‌های خاص و کوتاهی به فکر فرهنگیان می‌افتند؟ اجرانکردن سند تحول بنیادین فقط به وزیر و وزارتخانه مربوط نمی‌شود، برای اجرای این سند و پیشبرد زیر نظام‌های آن، به حمایت نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیاز است؛ نمایندگانی که استیضاح وزیر را امضا کرده‌اند، تاکنون چه اقدام عملی برای حمایت از اجرای این سند داشته‌اند؟ رتبه‌بندی معلمان نیز نیازمند قوانینی است که منابع مالی این طرح را تأمین کند. نمایندگان تاکنون چه قدم عملی برای اجرای این طرح برداشته‌اند؟ پرداخت مطالبات فرهنگیان نیز تنها به شخص وزیر و وزارتخانه مربوط نمی‌شود، آنچه مشخص است اینکه در زمان وزارت وزرای پیشین نیز این مشکلات وجود داشته است؛ نه‌تنها این مشکل، بلکه خیلی از مشکلات فرهنگیان ناشی از نوع نگاه حاکمیت به فرهنگیان و وزارت آموزش‌وپرورش است، البته نگاه برخی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به فرهنگیان ابزاری و سیاسی بوده و همین نگاه است که حل مشکلات فرهنگیان را در جابه‌جایی وزیران می‌داند و همین نگاه است که باعث شده مشکلات فرهنگیان برای همیشه وجود داشته باشد. کاهش اعتبارات، نبودِ ضابطه در انتخاب مدیران، تبلیغات زودهنگام انتخابات مجلس یازدهم و چند مورد دیگر از مواردی هستند که استیضاح‌کنندگان وزیر آموزش‌وپرورش به آنها اشاره کرده‌اند. وکلای مردم در مجلس شورای اسلامی باید نقش و تأثیر خود را در افزایش اعتبارات وزارت آموزش‌وپرورش بیان کنند تا احیانا کم‌کاری وزیر در این مورد مشخص شود. انتصاب مدیران در آموزش‌وپرورش نیز زمانی ضابطه‌مند است که شایسته‌سالاری معیار باشد نه دخالت نمایندگان و تأمین نظر آنها در انتصابات. از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی انتظار می‌رود که جدی و عملی به‌دنبال حل مشکلات فرهنگیان باشند وگرنه سیاسی بازی و سیاست‌زدگی، گره‌ای از مشکلات عدیده فرهنگیان نمی‌گشاید.

جدول ۳۱۹۲ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- از کنده بلند می‌شود!- شبیه و نظیر- عرصه ۲- دست‌کم- برخوردکردن- پارچه کهنه ۳- پرنده‌ای با منقار خمیده و بال‌های کوتاه- جلوگیری از حرکت اعتراض‌آمیز جمعی ۴- برگشتن- همسر حوا- از نژادهای سگ ۵- مناطق ییلاقی و کوهستانی شهرستان رودسر گیلان- پنبه‌زن ۶- نشانه اختصاری تولید و انتقال نیرو- دانشگاهی در مکزیک با معماری مدرن ۷- شکلی هندسی- علم اعداد- سرپرستی امور موقوفات ۸- امواج بلند دریا که در اثر آتشفشان و زلزله ایجاد می‌شود- ماهر و حاذق ۹- کدورت و رنجش- از مقام‌های موسیقی قدیمی ایران- ضمیر اشاره ۱۰- همراه فلان- هدایت‌کننده ۱۱- یار همایون- یک‌نفره ۱۲- لباس کشتی‌گیر- دیدنی در ارتش- جست‌وجوگر ۱۳- ترسیده- معادل فارسی کادر ۱۴- بالای زمین- برشته‌شده- حاشاکردن ۱۵- ملازم- آن‌قدر- مربوط به عموم ملت.

عمودی:

۱- شیفته و عاشق- گواه- تکرار حرفی ۲- استاندار قدیم- معروف‌ترین پل خط راه‌آهن شمال کشور- خیالی ۳- خدمتکار پیر- کارها- نیکوکاران ۴- عید دهم ذی‌الحجه- روشندل ۵- درختی جنگلی- مایع سفیدرنگی که در ساقه بعضی از گیاهان وجود دارد- گروه ۶- قمری خانگی- مدفن شاه نعمت‌الله ولی ۷- شترمرغ آمریکایی- برای سربلندی و اقتدارش بکوشیم- چسبناک به سبب آلوده‌شدن به ماده قندی و شیرین ۸- سخن صریح- بیمار- جان‌ها- رنج بی‌پایان! ۹- ابزار دروکردن- گوشواره- نوعی قلم رسم ۱۰- سرخ‌کردن- غذایی از سبزیجات پخته و ماست ۱۱- پشت گرم- منظومه حماسی ولتر درباره هنری چهارم- قسمتی از پا ۱۲- ظاهرسازی‌کردن- برانگیختگی و التهاب درونی ۱۳- عزیز و دوست‌داشتنی- زبان عربی- وسیله‌ای برای برقراری ارتباط تصویری اینترنتی ۱۴- رهبر خونخوار قوم هون- دست محبت بر سر او بکشید- سردار ۱۵- آخرین یک رقمی- درگذشت- زن‌باب

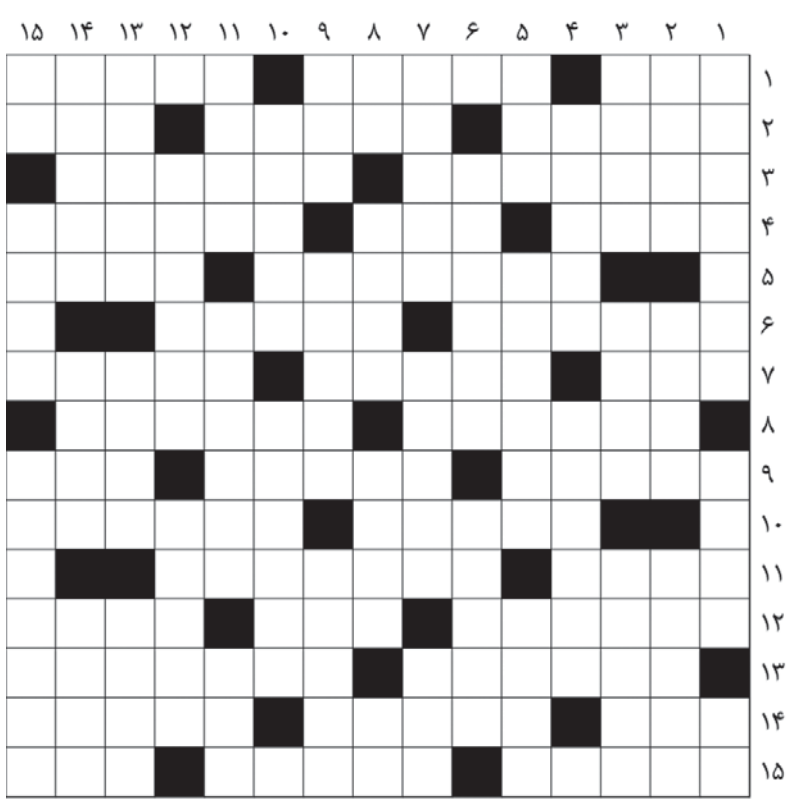

حل سودوکو سخت

۶	۴	۲	۱	۳	۵	۷	۹	۸
۹	۷	۱	۴	۲	۸	۶	۵	۳
۳	۵	۸	۹	۶	۷	۱	۴	۲
۵	۱	۴	۲	۷	۶	۳	۸	۹
۲	۶	۳	۸	۴	۹	۵	۷	۱
۷	۸	۹	۳	۵	۱	۲	۶	۴
۴	۳	۵	۶	۹	۲	۸	۱	۷
۱	۲	۷	۵	۸	۴	۹	۳	۶
۸	۹	۶	۷	۱	۳	۴	۲	۵

حل سودوکو ۲۱۸۷

۵	۶	۸	۷	۲	۹	۱	۳	۴
۴	۲	۳	۵	۱	۶	۷	۹	۸
۱	۷	۹	۳	۴	۸	۵	۲	۶
۲	۱	۶	۴	۹	۵	۳	۸	۷
۷	۹	۴	۸	۳	۲	۶	۱	۵
۸	۳	۵	۱	۶	۷	۲	۴	۹
۹	۸	۲	۶	۷	۱	۴	۵	۳
۶	۴	۱	۹	۵	۳	۸	۷	۲
۳	۵	۷	۲	۸	۴	۹	۶	۱

جدول ۳۱۹۱

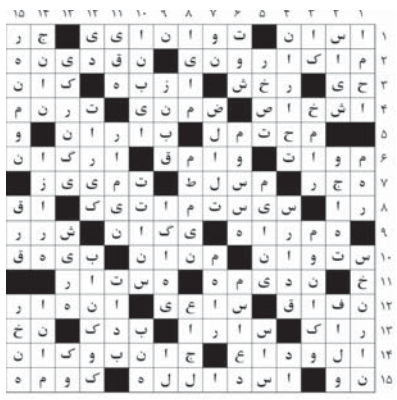

سودوکو سخت ۲۱۸۸

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

								۲
۷	۳				۶		۱	
		۴		۱	۸			
		۷			۱	۴		
۴	۲			۷			۸	۱
		۹	۳			۷		
			۱	۳		۹		
	۹		۸				۶	۴
۵								

سودوکو ساده ۲۱۸۸

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۹		۱		۳	۵			
۵					۶			
۴	۲	۶	۱		۸			
۲		۸		۵			۴	
۳	۴		۸		۲		۱	۶
	۵			۴		۷		۸
			۷		۹	۱	۵	۴
			۵					۲
			۲	۱		۸		۳